

III. PRZECIWDZIAŁANIE POWAŻNYM AWARIOM

1. Wojewódzki rejestr potencjalnych sprawców poważnych awarii

Według stanu na dzień 31 grudnia 2005 r. rejestr zakładów, potencjalnych sprawców poważnych awarii obejmował 12 zakładów, z czego 5 to zakłady zakwalifikowane do grupy o dużym ryzyku (ZDR) oraz 2 zakłady o zwiększonym ryzyku (ZZR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

**Liczba zakładów w rejestrze potencjalnych sprawców poważnych awarii
stan na 31.12.2005 r. w porównaniu ze stanem na dzień 31.12.2004 r.**

Lp.	Województwo	Stan na 31.12.2004 r.	Stan na 31.12.2005 r.	
			wszystkie za- kłady	w tym liczba ZDR i ZZR
1.	lubuskie	13	12	7

Liczbę zakładów o dużym lub zwiększonym ryzyku w województwie w porównaniu ze stanem na koniec 2005 r., łącznie z wyszczególnieniem liczby złożonych – wymaganych prawem - dokumentacji przeciwdziałania poważnym awariom przedstawia tabela poniżej.

Liczba zakładów kwalifikowanych do grupy o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej i liczba złożonych przez te zakłady dokumentacji przeciwdziałania poważnym awariom stan na 31.12. 2005 r. oraz porównanie ze stanem na dzień 31.12.2004 r.

Lp.	Województwo	Liczba zakładów o dużym ryzyku		Liczba zakładów o zwiększonym ryzyku		Łącznie (stan na 31.12.2005)	Złożona dokumentacja (wg stanu na 31.12.2004)					
		31.12.2004	31.12.2005	31.12.2004	31.12.2005		Zetłoszenie aktualizacja	PZA aktualizacja	ROB aktualizacja	WPOR aktualizacja	Wykaz sub- stancji	
1	lubuskie	5	5	3	2	7	7	7	5	5	5	5

PZA - program zapobiegania awariom,

ROB - raport o bezpieczeństwie,

WPOR - wewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy.

W porównaniu do stanu na koniec roku 2004 r. ogólna liczba zakładów mogących spowodować poważne awarie przemysłowe zmniejszyła się o 1 jednostkę, z czego 0 – stanowią zakłady o dużym ryzyku oraz 1 – zakład o zwiększonym ryzyku.

W grupie zakładów o zwiększonym ryzyku ubył 1 zakład Baza Paliw Nr 18 w Żaganii, która wstrzymała działalność i znajduje się w fazie likwidacji.

Spośród 5 zakładów o dużym ryzyku:

- 0 % stanowią zakłady posiadające w obrocie produkty destylacji ropy naftowej i substancje palne,
- 40 % (2) stanowią zakłady posiadające w obrocie skrajnie łatwopalne gazy skroplone i gaz ziemny,
- 60 % (3) to zakłady posiadające w obrocie substancje toksyczne i inne substancje niebezpieczne.

Podobna analiza dla zakładów o zwiększonym ryzyku przedstawia się następująco:

- 50 % (1) stanowią zakłady posiadające w obrocie produkty destylacji ropy naftowej i substancje palne;
- 50 % (1) stanowią zakłady posiadające w obrocie skrajnie łatwopalne gazy skroplone i gaz ziemny;
- 0 % stanowią zakłady posiadające w obrocie substancje toksyczne i inne substancje niebezpieczne.

2. Kontrole potencjalnych sprawców poważnych awarii

Na zaplanowane 8 kontrole (tyle samo co w 2004 r.) w zakładach mogących potencjalnie spowodować poważne awarie wykonano 8 kontroli. W tym:

- 5 kontrole zakładów o dużym ryzyku (ZDR),
- 0 kontrole zakładów o zwiększonym ryzyku (ZZR),
- 3 inne kontrole (potencjalni sprawcy poważnych awarii)

Na zaplanowane 0 kontrole przestrzegania przepisów ustawy o substancjach i preparatach chemicznych wykonano 0 kontroli.

Na zaplanowaną 1 kontrolę w transporcie materiałów niebezpiecznych wykonano 1 kontrolę.

Ponadto w 2005 r. wystąpiła konieczność wykonania 3 kontroli interwencyjnych w związku z występującymi zdarzeniami awaryjnymi.

Łącznie przeprowadzono 12 kontroli w sprawach poważnych awarii (92,3% w stosunku do 2004 r.)

Szczegółowy wykaz kontroli prezentuje tabela poniżej, w której skróty oznaczają:

ZDR – kontrole w zakładach dużego ryzyka,

ZZR – kontrole w zakładach zwiększonego ryzyka,

Inne – kontrole w zakładach mogących spowodować poważne awarie,

PSP – kontrole wspólne z Państwową Strażą Pożarną.

WIOŚ Zielona Góra

Kontrole w zakresie poważnych awarii w 2005 r.

Lp.	Województwo	Planowane - potencjalnych sprawców poważnych awarii			Wykonane - potencjalnych sprawców poważnych awarii			Interwencyjne Wykonanie	Ustawa o subst. chem		Transport Plan/ Wykonanie	
		ZDR/ PSP	ZZR /PSP	Inni/ PSP	ZDR/ PSP	ZZR/ PSP	Inni/ PSP		Razem/ PSP	Plan/ Wykonanie		Wykonanie
1.	lubuskie	5/5	0/0	3/0	8/5	5/5	0/0	3/0	8/5	3	0/0	1/1

Zarządzenia i wnioski pokontrolne dotyczące poważnych awarii wydane w 2005 r.

Lp.	Województwo	Zarządzenia						Wnioski		
		Ogółem	Zakłady			Interwencyjne	Z ust. o subst. i prep. chem	W trakcie realizacji	Wnioski do org. ścigania	Wnioski do innych org. kontroli
			Dużego Ryzyka	Zwiększonego Ryzyka	Inne					
1.	lubuskie	5	2	0	2	1	0	2	0	0

Ogółem wydano 5 zarządzeń obejmujących 5 nałożonych obowiązków, w tym:

- 2 zarządzenia pokontrolne w zakładach o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii,
- 0 zarządzeń pokontrolnych w zakładach o zwiększonym ryzyku,
- 2 zarządzenia w zakładach innych,
- 1 zarządzenie pokontrolne w związku z wystąpieniem poważnej awarii.

Przeprowadzone kontrole i stwierdzone na ich podstawie naruszenia dotyczyły w szczególności realizacji obowiązków formalnoprawnych wynikających z ustawy Prawo Ochrony Środowiska oraz warunków technicznych eksploatacji instalacji stwarzającej ryzyko wystąpienia poważnych awarii.

W grupie obiektów mogących spowodować poważne awarie naruszenia najczęściej dotyczyły braku realizacji obowiązków przeprowadzenia analizy i przeciwiczenia wewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego w okresie co najmniej raz na trzy lata.

W ramach nałożonych zarządzeń:

- zrealizowano 3 zarządzenia,
- w trakcie realizacji są 2 zarządzenia,
- nie zrealizowano 2 obowiązków (w tym zakłady o zwiększonym i dużym ryzyku – 2).

Obowiązki niezrealizowane wynikały z następujących powodów:

- termin realizacji obowiązków wyznaczono na 30.06.2006 r.

2.1. Współpraca z innymi organami kontroli

W sprawach zwalczania poważnych awarii WIOŚ współdziałał z Państwową Strażą Pożarną, organami administracji rządowej i samorządowej, Policją, Państwową Inspekcją Sanitarną, Inspekcją Transportu Drogowego, organami Nadzoru Budowlanego. Stosowane formy współpracy z ww. wymienionymi instytucjami i jednostkami kontrolnymi polegały na:

- 1) Współpraca ze Państwową Strażą Pożarną realizowana jest w ramach corocznych wspólnie przeprowadzanych kontroli, co wynika m.in. z realizacji porozumienia zawartego pomiędzy Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska a Komendantem Wojewódzkim PSP.
- 2) Współpraca ze Strażą Graniczną polegała na wymianie doświadczeń w zakresie awarii i innych tzw. miejscowych zdarzeń, w tym na szkoleniu pracowników Straży Granicznej w zakresie transgranicznego przemieszczania opadów.
- 3) Współpraca z innymi organami prowadzona była na bieżąco – w zależności od potrzeb.

Najszerzy zakres miała współpraca z Państwową Strażą Pożarną, która dotyczyła:

- a) wspólnych kontroli Zakładów Dużego Ryzyka wystąpienia poważnej awarii,
- b) udziału obu służb przy usuwaniu skutków awarii lub innych miejscowych zagrożeń,
- c) udziału w ćwiczeniach ratowniczych.

Współpraca WIOŚ z administracją morską - nie dotyczy.

Wystąpienia do organów ścigania (ilość i rodzaj):

W 2005 r. nie kierowano wniosków do organów ścigania w związku z poważnymi awariami.

2.2. Kontrole mogilników

Wszystkie istniejące na terenie województwa lubuskiego mogilniki zostały całkowicie zlikwidowane w latach 2001-2002.

3. Poważne awarie w 2005 r.

3.1. Występowanie poważnych awarii

W roku 2005 tut. WIOŚ przyjął informacje o wystąpieniu 3 zdarzeń, które miały charakter poważnych awarii.

Lp.	Ilość zdarzeń	<u>Wydane</u> Zrealizowane zarządzenia	Ilość wystąpień do organów właściwych	Ilość mandatów	Ilość prób pobranych	Ilość decyzji art. 247	Ilość zgłoszeń art. 264	Ilość wystąpień do organów ścigania	Ilość decyzji starostów o rekultywacji
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1	3	1	-	-	2	-	-	-	-

Ze względu na miejsce powstania poważnej awarii ilość ich w 2005 r. była następująca:

- transport - 1 zdarzenie,
- zakłady - 2 zdarzenia,
- inne - 0 zdarzeń.

W skali 2005 r. spośród wszystkich zdarzeń w transporcie najczęściej miało miejsce w:

- transporcie drogowym - 0 zdarzeń (0 % wszystkich zdarzeń w 2005 r.),
- transporcie rurociągowym - 0 zdarzeń (0 % wszystkich zdarzeń w 2005 r.),
- transporcie kolejowym - 0 zdarzenia (0 % wszystkich zdarzeń w 2005 r.),
- transporcie wodnym - 1 zdarzenie (100 % wszystkich zdarzeń w 2005 r.).

W 2005 r. w transporcie rurociągowym ropy naftowej i produktów ropopochodnych (paliwa płynne takie jak benzyny silnikowe i oleje napędowe), w którym skutki wycieków bywają najpoważniejsze, wystąpiło 0 zdarzeń.

W 2005 r. liczba poważnych awarii na terenie zakładów przedstawiała się następująco:

- zakłady przemysłowe - 2 zdarzeń (100 % wszystkich zdarzeń w 2005 r.),
- zakłady użyteczności publicznej - 0 zdarzeń (0 % wszystkich zdarzeń w 2005 r.),
- zakłady handlowe - 0 zdarzenia (0 % wszystkich zdarzeń w 2005 r.).

2 zdarzenia w 2005 r. w procesach przemysłowych, miały miejsce na terenie:

- zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej - 0 zdarzeń,
- zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej - 1 zdarzenie,
- pozostałych zakładów - 1 zdarzenie.

Zdarzenia w 2005 r. pogrupowano również według klasyfikacji towarów niebezpiecznych, zgodnej z załącznikiem A do Umowy europejskiej, dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych,

W 2005 r. ilość zdarzeń z uwzględnieniem klasyfikacji materiałów niebezpiecznych przedstawiała się następująco:

- klasa 2 (gazy) - 1 zdarzenie (50 % zdarzeń w skali 2005 r.),
- klasa 3 (materiały ciekłe zapalne) - 1 zdarzenie (50 % zdarzeń w skali 2005 r.),
- klasa 5.1 (materiały utleniające) - 0 zdarzeń (0 % zdarzeń w skali 2005 r.),
- klasa 6.1 (materiały trujące) - 0 zdarzeń (0 % zdarzeń w skali 2005 r.),
- klasa 6.2 (materiały zakaźne) - 0 zdarzeń (0 % zdarzeń w skali 2005 r.),

- klasa 8 (materiały żrące) - 0 zdarzeń (0 % zdarzeń w skali 2005 r.),
- materiały poza klasyfikacją - 0 zdarzeń (0 % zdarzeń w skali 2005 r.).

W 2005 r. największa ilość zdarzeń miała miejsce z udziałem materiałów klasy 2 i 3.

3.2. Przykłady poważnych awarii, mających miejsce w 2005 r.

3.2.1. Zakłady zaliczone do zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii

Zdarzenia o charakterze poważnych awarii nie wystąpiły.

3.2.2 Zakłady zaliczone do zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii

W dniu 05.05.2005 r. na rzece Solance przepływającej przez teren Bazy Magazynowej Nr 93 Polskiego Koncernu Naftowego „ORLEN” SA w Nowej Soli zaobserwowano na powierzchni wody obecność produktów naftowych. Podczas wizji terenu ustalono, że produkty naftowe przedostają się do rzeki z wodami podziemnymi stanowiącymi dopływ dennej i brzegowej rzeki. W piezometrach zlokalizowanych na brzegu rzeki, od strony pola magazynowego zbiorników paliw oraz od strony bocznicy kolejowej, na której prowadzony jest przeładunek paliw, stwierdzono organoleptycznie obecność produktów naftowych. Przeprowadzone badania wykazały duże zanieczyszczenie osadów rzecznych, które uwalniają się przy burzliwych przepływach w korycie rzeki. Zaistniała potrzeba wykonania prac oczyszczających brzegów i dna koryta rzeki. Do czasu ich wykonania wprowadzono zasady regulowanego przepływu wody w cieku.

3.2.3 Pozostałe zakłady

W dniu 13.05.2005 r. w miejscowości Wymiarki powiat żagański, w punkcie skupu złomu tzw. zbieracze złomu rozszczelnili typową butlę gazów technicznych o poj. 50 dm³. Jak się okazało butla wypełniona była chlorem i powstała niekontrolowana emisja gazu do powietrza. Ze względu na lokalizację punktu skupu złomu w obrębie zabudowy mieszkaniowej powstało zagrożenie dla ludności zamieszkującej okoliczne budynki mieszkalne. Ewakuowano pracowników sąsiadującego z punktem Urzędu Gminy Wymiarki. Przybyłe jednostki Państwowej Straży Pożarnej podjęły akcję ratowniczą poprzez stworzenie kurtyny wodnej wokół butli z ulatniającym się chlorem. Butla samoczynnie opróżniła się z chloru w czasie ok. 2 godzin. Woda użyta w akcji ratowniczej odprowadzona została do kanalizacji deszczowej w miejscowości Wymiarki.

3.2.4 Transport

W dniu 12.12.2005 r. na rzece Odrze na wysokości mostu granicznego w m. Kostrzyn stwierdzono plamę produktów ropopochodnych po stronie polskiej. Rozłożono zaporę sorpcyjną przy moście granicznym o długości 25 m. Jako prawdopodobną przyczynę zanieczyszczenia wskazano spuszczenie zaolejonych wód zęzowych przez któregoś z użytkowników barek rzecznych. Śledztwo w sprawie prowadzi Grupa Operacyjno-Śledcza Straży Granicznej.

3.3. Przykłady działań organów Inspekcji Ochrony Środowiska w przypadku wystąpienia poważnej awarii

Działania wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska w zakresie wystąpienia poważnych awarii przedstawiono poniżej:

W przypadkach poważnych awarii WIOŚ w Zielonej Górze realizuje określone procedury zgodnie ze „Szczegółowymi Zasadami Postępowania...” określonymi przez GIOŚ w lutym 2000 roku oraz Zarządzeniem wewnętrznym nr 17/2002 Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Zielonej Górze z dnia 09.09.2002 r. Zgodnie z nimi przedstawiciele WIOŚ, po zgłoszeniu (najczęściej przez jednostki PSP) wystąpienia zdarzenia uczestniczą w akcji ratowniczej. Każdy dyżurujący posiada wykaz telefonów dyżurnych służb oraz kierownictwa WIOŚ, których należy zawiadomić w przypadku wystąpienia poważnej awarii. Do zadań dyżurnego należy:

- przyjmowanie napływających informacji telefonicznych o wystąpieniu poważnej awarii przemysłowej,
- prowadzenie pełnej dokumentacji o napływających informacjach,
- sprawdzanie wiarygodności przyjętej informacji we współdziałaniu z:
 - 1) służbami dyżurnymi Wojewody Lubuskiego,
 - 2) oficerem dyżurnym Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej,
 - 3) oficerem dyżurnym Komendy Wojewódzkiej Policji;
- po potwierdzeniu wiarygodności przyjętej informacji powiadomienie Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska lub wyznaczonych przez niego osób o wystąpieniu poważnej awarii przemysłowej,
- przygotowanie meldunku o wystąpieniu poważnej awarii i po uzgodnieniu z Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska przesłanie go do GIOŚ – Departamentu Przeciwdziałania Poważnym Awariom w Gdańsku.

4. Prace badawczo - wdrożeniowe, analizy i ekspertyzy dotyczące poważnych awarii

WIOŚ nie prowadził w 2005 r. prac badawczo-wdrożeniowych, analiz i ekspertyz dotyczących poważnych awarii.

W 2005 r. w WIOŚ opracowano referat – z uwzględnieniem aspektów współpracy międzynarodowej – p.t. „Zdarzenia o znamionach poważnych awarii w transporcie na obszarze woj. lubuskiego w latach 1999-2004”. Referat ten został wygłoszony przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska na VI Forum polsko-niemieckim nt. przewozu towarów niebezpiecznych, które odbyło się w dniach 1-2 czerwca 2005 r. w Łagowie Lubuskim.

5. Szkolenia

W 2005 r. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze przeprowadził szkolenie dla funkcjonariuszy Straży Granicznej w zakresie transgranicznego przemieszczania odpadów, w tym klasyfikowania i rozpoznawania odpadów będących przedmiotem obrotu międzynarodowego.

W dniach 8 i 9 listopada 2005 r. dwóch inspektorów WIOŚ uczestniczyło w szkoleniu zorganizowanym przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w zakresie „Praktycznych aspektów prowadzenia rejestru zakładów mogących spowodować poważne awarie”.

W dniach 6 i 7 grudnia 2005 r. dwóch pracowników WIOŚ uczestniczyło w szkoleniu organizowanym przez GIOŚ pn. „Identyfikacja zagrożeń poważnym awariom i nadzór nad usuwaniem ich skutków”.

6. Współpraca międzynarodowa

6.1. Udział WIOŚ w realizacji zadań wynikających z Konwencji międzynarodowych

- Konwencja w sprawie transgranicznych skutków awarii przemysłowych
Lubuski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wziął udział jako członek polskiej delegacji w posiedzeniu Polsko-Niemieckiej Grupy Roboczej ds. „Konwencji EKG o transgranicznych skutkach awarii przemysłowych”, działającej w ramach Polsko-Niemieckiej Komisji ds. Współpracy Sąsiedzkiej w Dziedzinie Ochrony Środowiska, które odbyło się w dniach 14-15 czerwca 2005 r. w Witnicy.
- Udział w pracach Międzynarodowej Komisji Ochrony Odry przed Zanieczyszczeniem
Lubuski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Zielonej Górze wziął udział jako członek polskiej delegacji w naradzie Grupy Roboczej E „Zanieczyszczenia awaryjne” Międzynarodowej Komisji Ochrony Odry przed Zanieczyszczeniem, która odbyła się w dniach 17-19 maja 2005 r. w Eisenhüttenstadt (RFN).

6.2. Udział pracowników WIOŚ w polsko-niemieckich konferencjach i seminariach poświęconych problematyce transgranicznych oddziaływań w zakresie przemieszczania odpadów, poważnych awarii oraz zanieczyszczeń powietrza

- VI Forum polsko-niemieckie nt. przewozu towarów niebezpiecznych - Łagów (RP) 1-2 czerwca 2005 r. Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wygłosił współautorski referat (opracowany przez 3-ch pracowników WIOŚ w Zielonej Górze) pt „Zdarzenia o znamionach poważnych awarii w transporcie na obszarze woj. lubuskiego latach 1999-2004”,
- 19 Międzynarodowe Wschodniobrandenburskie Rozmowy Transportowe – Stan i perspektywy transgranicznej współpracy w dziedzinie gospodarki odpadami – Słubice/Frankfurt nad Odrą 20 października 2005 roku. W seminarium wzięli udział: Lubuski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, Z-ca LWIOŚ oraz 4 pracowników Wydziału i Działu Inspekcji,
- X warsztaty polsko-niemieckie w ramach współpracy administracyjnej Ministerstwa Rozwoju Terenów Wiejskich, Środowiska i Ochrony Konsumentów Kraju Związkowego Brandenburgia a Województwem Zachodniopomorskim, Lubuskim i Wielkopolskim – Criewen k/Schwedt (RFN) 12 października 2005 roku. W trakcie warsztatów omawiane były m.in. doświadczenia związane z implementacją Dyrektywy Seveso II (m.in. w Rafinerii Schwedt oraz po stronie polskiej, w tym w woj. lubuskim). Lubuski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wygłosił referat pt. „Zmiany w zakresie ochrony powietrza w woj. lubuskim w latach 1997-2005”,
- Seminarium nt. „Zagrożenia poważnymi awariami przemysłowymi w strefie przygranicznej oraz na wodach granicznych i śródlądowych jako podstawa opracowania wspólnych planów ratowniczych” – Szczecin 25.11.2005 r. W seminarium wzięł udział Lubuski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska.

6.3. Polsko-niemieckie ćwiczenia ratownicze

W dniach 28-29 września 2005 r. w miejscowości Czerwieńsk (woj. lubuskie) odbyły się transgraniczne ćwiczenia specjalistycznych grup ratowniczych z Polski i Niemiec pn. „Symulacja działań ratowniczych w obliczu katastrofy kolejowej”. W ćwiczeniach uczestniczył starszy inspektor WIOŚ Zielona Góra.

6.4. Polsko-niemieckie ćwiczenia łączności

- 5 września 2004 roku – symulacja zdarzenia związanego z wyciekiem oleju napędowego z barki na Odrze w km 670,5.
- 15 września 2005 r. – potwierdzenie meldunku przekazanego przez stronę niemiecką.
- 25 listopada 2005 r. meldunek o fikcyjnym zdarzeniu w m. Gielinek.

7. Uwagi i wnioski

Współpraca w zespołach reagowania kryzysowego

W 2005 r. WIOŚ współpracował z Miejskim Zespołem Reagowania Kryzysowego przy Urzędzie Miejskim w Zielonej Górze. W dniach 28 i 29 września zorganizowane zostały ćwiczenia pt. Symulacja ćwiczeń ratowniczych w obliczu katastrofy kolejowej – transgraniczne ćwiczenia specjalistycznych grup ratowniczych z Polski i Niemiec. Realizacja zamierzenia odbyła się przy dofinansowaniu ze środków pomocowych Unii Europejskiej programu PHARE CBC w ramach projektów Euroregionu „Sprewa – Nysa – Bóbr”.

Prowadzenie dyżurów

Szczegółowe zasady postępowania w sprawach poważnych awarii WIOŚ w Zielonej Górze wynikają z „Szczegółowych Zasad Postępowania...” określonych przez GIOŚ w lutym 2000 roku oraz z zarządzenia wewnętrznego nr 17/2002 Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Zielonej Górze z dnia 09.09.2002 r. Zgodnie z nimi przedstawiciele WIOŚ, po zgłoszeniu (zazwyczaj przez jednostki PSP) wystąpienia zdarzenia, uczestniczą w akcji ratowniczej. Każdy dyżurujący posiada wykaz telefonów dyżurnych służb, które należy zawiadomić w przypadku wystąpienia poważnej awarii.

Dyżury telefoniczne w WIOŚ prowadzone są w ramach kwartalnych harmonogramów przesyłanych do Departamentu PPA w Gdańsku oraz do organów PSP, Policji, Stanowiska Dyżurnego Wojewody Lubuskiego. Zarówno w Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska w Zielonej Górze, jak i w Delegaturze WIOŚ w Gorzowie Wlkp. dyżury te są pełnione pod numerami telefonów komórkowych: 0602268330 (Zielona Góra), 0502655913 (Gorzów Wlkp.).

W dotychczasowej praktyce nie wystąpiły trudności w realizowaniu opisanego systemu. Ponadto przez cały okres 2005 roku prowadzone były dyżury tzw. zespołów interwencyjnych, gotowych do szybkiego wyjazdu i poboru próbek czy przeprowadzenia podstawowych badań terenowych. Dyżury te prowadzone były i są w następstwie wzrostu zagrożenia terrorystycznego na obszarze Polski.

Współpraca z GIOŚ

Współpraca z GIOŚ realizowana jest poprzez bieżące przekazywanie do Departamentu Przeciwdziałania Poważnym Awariom w Gdańsku informacji o zaistniałych zdarzeniach posiadających znamiona poważnych awarii, cykliczne przekazywanie danych o zakładach stwarzających ryzyko wystąpienia awarii przemysłowej oraz przekazywanie sprawozdań z zakresu likwidacji skutków poważnych awarii. Departament Przeciwdziałania Poważnym Awariom GIOŚ w Gdańsku prowadzi szkolenia z zakresu wdrażania nowych systemów zbierania i archiwizowania danych dotyczących poważnych awarii, przekazuje na bieżąco informacje wraz z komentarzem dotyczące nowych regulacji prawnych wynikających z prawa krajowego i państw unii europejskiej. Ponadto GIOŚ na bieżąco przekazuje informatory naukowo techniczne w sprawie bezpiecznych dla środowiska technik usuwania skutków awarii przemysłowych i innych zdarzeń miejscowych.

Współpraca z PSP, PIP, PIS i innymi właściwymi organami

Współpraca z PSP jest realizowana poprzez udostępnienie informacji dotyczących potencjalnych źródeł zagrożeń poważnymi awariami, udostępnienie danych dotyczących zaistniałych poważnych awarii, przekazywanie danych statystycznych, sprawozdań i analiz, weryfikację zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii, ocenę raportów bezpieczeństwa oraz programów zapobiegania poważnym awariom. Na podstawie porozumienia zawartego pomiędzy Lubuskim Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska a Lubuskim Wojewódzkim Komendantem Państwowej Straży Pożarnej ustala się corocznie harmonogram wspólnych czynności kontrolno-rozpoznawczych planowanych do realizacji. Kontrole ze strony PSP realizowane są przez podległe Komendantowi Wojewódzkiemu PSP komendy powiatowe. Raz w roku odbywa się wspólne spotkanie, na którym podsumowywany jest cykl roczny oraz wstępnie ustalane są priorytety działań na rok następny.

Współpraca z PSP odbywa się również w terenie, przy prowadzonych przez PSP akcjach ratowniczych i ćwiczeniach. Współpraca ta polega m.in. na ocenie przez przedstawicieli WIOŚ prawidłowości zabezpieczenia środowiska przed dalszym rozprzestrzenianiem się zanieczyszczenia, pomocy nad wstępnym likwidowaniem zanieczyszczenia na miejscu awarii, pomocy nad rozpoczęciem akcji usuwania i wywożenia zanieczyszczenia, jak również na ocenie czy dane miejsce jest w dostatecznym stopniu zabezpieczone i czy akcja może być zakończona ze względu na ochronę środowiska. W czasie występowania poważnej awarii, w sytuacjach wymagających zastosowania specjalistycznego sprzętu i wyposażenia, jednostki

organizacyjne Państwowej Straży Pożarnej dokonują poboru próbek do analizy według wskazań przedstawicieli Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

W 2005 r. podjęto współpracę ze służbami Straży Granicznej, co wynika z granicznego położenia województwa i potrzeby wspólnej kontroli przewozu materiałów niebezpiecznych oraz transgranicznego przemieszczania odpadów. W ramach współpracy przeprowadzono wspólne kontrole na przejściach granicznych w Olszynie i Świecku.

W 2005 r. nie podejmowano współpracy w zakresie poważnych awarii ze służbami PIP i PIS.

Problemy z wdrażaniem przepisów ochrony środowiska

W ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o odpadach, wprowadzony został zapis o właściwości organów w przypadku powstawania odpadów w wyniku awarii, w tym awarii przemysłowych. W art. 17 a i 17 b ustawy o odpadach określono, że organem właściwym ze względu na gospodarowanie odpadami z wypadków jest starosta ze względu na miejsce powstawania tych odpadów. Wprowadzony został zapis o możliwości wydania decyzji o sposobie zagospodarowania odpadów poawaryjnych z rygorem natychmiastowej wykonalności. Praktyka inspekcji z miejsc awarii wskazuje, że najlepszym rozwiązaniem stosowanym często w przypadku odpadów powypadkowych jest ich natychmiastowe usunięcie z miejsca zdarzenia w celu zminimalizowania oddziaływania na środowisko lub konieczności przywrócenia ruchu pojazdów. Zapis ten w sposób nie budzący wątpliwości wskazuje na starostę jako organ odpowiedzialny za usunięcie odpadów z miejsca awarii. O ile sam zapis nie budzi większych wątpliwości to przygotowanie starostów do wydania natychmiastowej decyzji o usunięciu odpadów ze wskazaniem miejsca ich utylizacji czy odzysku może być wątpliwe. W ustawie nie ma zapisu, czy starosta może wydać taką decyzję przez np. prowadzącego akcją przedstawiciela straży pożarnej. Problemy natury administracyjnej jakie mogą się pojawić szczególnie w przypadku wystąpienia zdarzeń o mniejszej skali, które wymagają niejednokrotnie takich samych działań jak w przypadku zdarzeń w znamionach poważnej awarii.

W następstwie zdarzeń, które mają miejsce na wodach granicznych polsko-niemieckich (szczególnie na Odrze, która stanowi uczęszczany szlak wodny) pojawiają się wątpliwości dotyczące zasad alarmowania, powiadamiania o tych zdarzeniach strony niemieckiej. Są to z reguły zdarzenia o charakterze incydentalnym, głównie zrzuty wód zęzowych, zaolejonych, których oddziaływanie na środowisko jest stosunkowo małe, ale które wymagają podjęcia akcji ratowniczych ze strony PSP. Nie ma sprecyzowanego zapisu o rodzaju zanieczyszczenia i skali zdarzenia, które wymagają powiadomienia strony niemieckiej

oraz kto ma tego dokonać. Wydaje się, że organem właściwym w tym wypadku powinien być w zasadzie prowadzący akcję ratowniczą lub organy wyższego szczebla.

WIOŚ Zielona Góra